

“БДЖ – ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ” ЕООД

ПОРЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ВЛАДЕТЕЛИ

Хан Пресиян

836 – 852

Син на Звиница и внук на хан Омуртаг (814-831). Издигнат за хан от боилите през 836 г. след смъртта на чичо си хан Маламир, който умира млад и не оставя наследници. Пресиян също е малолетен и заедно с него управлява кавхан Исбул. Сведенията за неговото управление идват предимно от византийски извори и български каменни надписи и се отнасят до външната политика и войните с Византия.

Още през 837 г. се налага хан Пресиян да изпрати войска към Солун. Повод за това е въстанието на славянското племе смоляни в Западните Родопи. Бунтът бързо се разпространява към Беломорието и цялата област е опожарена и потопена в кръв – според житието на Григорий Декаполит. Поради заетостта си във война с арабите в Мала Азия византийският император Теофил (829-842) изпраща войска начело със своя зет кесаря Алексий Мозеле. Целта му е да пресече българското настъпление и да запази пътя между столицата и Солун. Алексий се настанява в крепостта Христопол (дн. Кавала). Българите, водени от кавхан Исбул, спечелват голяма победа и превземат важната крепост Филипи (между Кавала и Драма). За тази победа свидетелства Пресияновият надпис, поставен във Филипи. В него се казва ”От бога поставеният владетел на многото българи хан Пресиян изпрати кавхан Исбул, като му даде войска и ичиргу боила, и кана боила коловър. Кавханът отиде при славяните... Който търси истината – бог вижда и който лъже – бог вижда. Българите направиха много добрини на християните, а християните забравиха, но бог вижда.”

Завладяването на Филипи дава добра изходна база за настъпление в югозападна посока. За около две години в пределите на България са включени Централна и Западна Македония, Косово, Охрид и Прилеп, земите по течението на Струма, където живеят славяни. Чрез външнополитическата експанзия на хан Пресиян България успява да осъществи присъединяването на обширните славянски територии и да обедини славянското население от тази част на Балканския полуостров.

Византия, като не успява да се справи с тези български успехи в Беломорието и Македония, предприема действия за отвлечане на вниманието и нарушава 30-годишния мирен договор в клаузата му за размяната на пленници. През 838 г. тя подбужда византийците, заселени в отвъддунавските територии в Бесарабия по времето на хан Крум, да напуснат тези земи, като им изпраща императорска флота. Според договора те можело да бъдат върнати само чрез размяна с български пленници.

Византийските пленници се разбунтуват под водачеството на Кордил. Опитите на българския управител на Северна Добруджа да ги спре с военна сила и чрез помощта на унгарците не успяват. Византийците с кораби се връщат в родината си.

По времето на хан Пресиян се води и първата война със сърбите (839-842). Сръбската държава възниква през средата на IX век като обединение под властта на жупана Властимир. Сведенията на византийския император-писател Константин VII Багренородни са доста непълни и не изясняват въпроса кой предизвиква конфликта. Според тях войната завършва без успех за хан

Пресиян, но със запазване на българските територии, с които е обградена Сърбия – на север Сремската област, а на юг Македония.

През 845 г. Византия сключва мир с арабите. Това ѝ дава възможност да обърне внимание към териториите на Балканския полуостров, завладени от българите. Няма обаче сведения до края на управлението на Пресиян за голям византийски поход. Императорът се задоволява да осигури пътя край Бяло море за връзка между Константинопол и Солун.

Успешното управление на хан Пресиян запазва и отвоюва на България обширни територии от земите по Средния Дунав до Беломорието и от Днестър до днешна Албания, територии с големи природни богатства. Той обединява и приобщава към държавата славянските племена от Родопите и Македония. Българската държава заема ключово място в търговията и политическите отношения между Византия, Великоморавия, Немското кралство и Киевска Русия. България става авторитетна военна сила и важен международен фактор в тогавашна Европа.